

HALLGATÓINK FŐISKOLAI BEILLESZKEDÉSÉNEK PSZICHOLÓGIAI VIZSGÁLATA

KISS FERENC

Minden munkahely alapvető célja az, hogy megelégedett, a végzett munkát szerető és abban örömet találó dolgozókat foglalkoztasson.

„Az ember csak olyan munkát végez eredményesen és szívesen, amely képességei alapján megfelelő a számára.” (Vaszkó 1964.)

A végzett munka jellege szerint főiskolánk is munkahelynek számít, így az itt dolgozó — tanuló — hallgatónak alkalmazkodniok kell a „munkahely” igényeihez. Ezt az alkalmazkodást elvileg könnyen megtehetik, mivel személyiségük még nem kialakult, formálódó.

„Főiskolai hallgatóink többségénél a tanári pálya választásakor nem ismertek a főiskolák követelményei, a tanári munkához szükséges tulajdonságok.

Az általános és a középiskolák magas színvonalú nevelési munkája ellenére sem áll hallgatóink nagy része a fejlettségi fokuknak megfelelő neveltségi szinten.” (Tanárképző Főiskolák Nevelési Programja Budapest, 1972. 16. o.)

Ez a megállapítás tömören jellemzi a helyzetet, de felhívja a figyelmünket is arra, hogy az itt eltöltött négy év alatt törekedjünk a hallgatókat a „megfelelő neveltségi szint”-re felemelni, mivel az itt elért magatartási szint — mint eredmény — alapja lesz a későbbi, tantestületi beilleszkedésnek is.

Az elmúlt négy év során főiskolánkon a felvett hallgatók beilleszkedését vizsgáltuk.

A vizsgálat célja többértű volt, most — az adott lehetőségeken belül — csak néhány kérdést elemzünk.

A) A beilleszkedés (adaptáció) fogalma, értelmezése.

B) Az adaptáció fogalmának operacionalizálása.

C) A vizsgálat ismertetése.

D) Eredmények, javaslatok.

A) A beilleszkedést (adaptáció) eléggé különbözőképpen értelmezik.

Biológiai szempontból: többnyire passzív alkalmazkodás a külvilág változásai-val szemben. „Egy bizonyos állapotban levő organizmusnak a változását jelenti, azon változásoktól függően, amelyek környezetét jellemzik.” (Wörterbuch der Psychologie Leipzig, 1978. 12. o.)

Pedagógiai vonatkozásban: „a személy magatartásának igazodása környezete meghatározott követelményeihez.” (Pedagógiai Lexikon I. kötet Budapest, 1976. 39. o.)

Pszichológiai értelmezése az egyes pszichológiai irányzatok felfogásától függ. Más a jelentése a pszichofiziológiában, a munkalélektanban, a szociálpszichológiában stb. Ezért a következő meghatározásból indulunk ki: „az alkalmazkodás az egyén magatartásának változása, a külső feltételek hatására, másrészt az objektív társadalmi követelményekkel való megbirkózás mindennapos vitákon keresztül; amelynél be-

következik az alkalmazkodás, mint magatartás változás az uralkodó magatartási céloknek megfelelően, a szerzett információ feldolgozás következtében.”(Wörterbuch der Psychologie Leipzig 1978. 32. o.)

Ebben a megfogalmazásban az alkalmazkodás már tudatos (az információk szervezett feldolgozása) értelmes magatartás-változást tételez fel, ami esetünkben jó kiindulópont, hiszen a főiskolai hallgatók beilleszkedése is többnyire tudatos, tervszerű folyamat, melynek alapja az önnevelés igénye és képessége is.

B) A meghatározás után gondot okozott az OPERACIONALIZÁLÁS: mivel ilyen bonyolult fogalmat egészében vizsgálni szinte lehetetlen, a részekre bontásnál viszont esetleg lényegtelen mozzanatok is előtérbe kerülhetnek. Értékes segítséget adott K. K. Platanov és G. G. Golubjev akik az alkalmazkodás pszichikai folyamatát három szakaszra bontották:

1. Ismerkedés az új szereppel, az új környezetben. Kialakul az önértékelés. A gyermeki álmok elképzelések megvalósulnak és egyben új vágyakat, törekvéseket hoznak létre. Erős motivációs harc jellemzi ezt a szakaszt, melyben a régi törekvések az új helyzet tényezői csapnak össze, de a helyzetnek megfelelő elképzelések kerülnek ki győztesen. (Jelentkezés a főiskolára, I. évf. 1. félév.)

2. A felkészülési szakasz a szakma elsajátítására vonatkozik. Jelentős a környezethez való viszony, az új benyomások és a tanulási munkával szerzett sikerek és kudarcok. Itt megkezdődik a személyiség formálódása a választott szakma hatására. A siker és a változás nagymértékben függ a tanulmányi munka eredményétől. A siker nagyobb teljesítményre sarkall, esetleg a sikertelenség is buzdíthat erőfeszítésre, de alkalmanként visszataszító is lehet, elveheti a hallgató kedvét.

Minden nagymértékben függ a pedagógusoktól, mennyire figyelnek fel a tanulók sikerére és sikertelenségére, lelki sajátosságaikra, és mennyire tudnak segíteni hibáik kijavításában. (I. évfolyam, főleg a II. félév és a II. évf.)

3. Ebben a szakaszban kapcsolódnak be a hallgatók az „üzemi munkás környezetbe”. Találkoznak a munkatársakkal. Ebben a szakaszban kezdődik el a szakmai beilleszkedés folyamata, és attól függően, hogy sikerül-e a beilleszkedés, formálódik a munkaviszony a tanulmányi munka befejezése után.

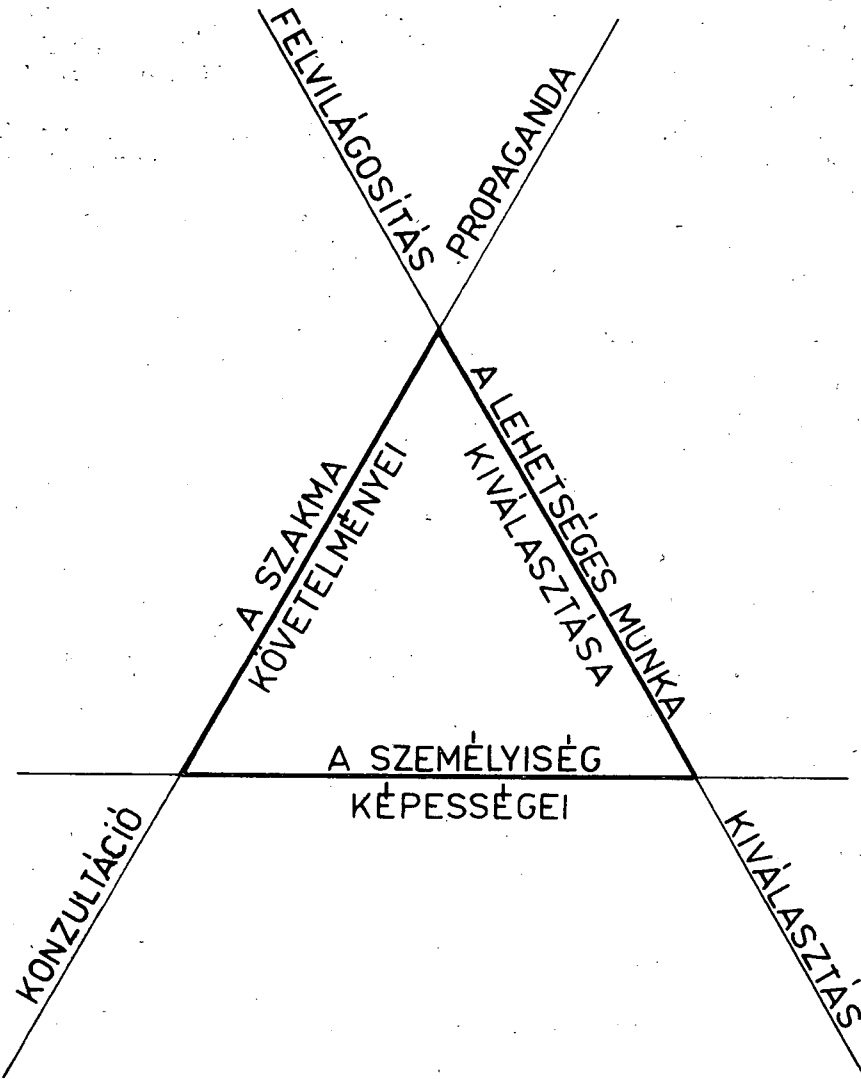
E szakaszban a sikeres vagy sikertelen beilleszkedés három feltételtől függ:

1. A tanárok és a „mesterek” segítenek-e a tanulóknak a munkában, az elméleti kérdések és a gyakorlati problémák terén, felkeltik-e érdeklődésüket a választott hivatás iránt.
2. Milyen személyközi kapcsolat alakul ki a tanuló és munkatársai között, e kapcsolat elősegíti-e a tanulás sikerét a gyakorlatban, és a tanulás befejezése után az önálló munkát.
3. Milyen (munkás) közösségbe kerül a tanuló, elfogadják-e egyenjogú közösségi tagnak, vagy csak félművelt kezdőnek. Ettől függően alakul viszonya a közösséghez, és ez határozza meg a szakmai beilleszkedés sikerét, vagy sikertelenségét is. (K. K. Platanov—G. G. Golubjev Psychológia Moszkva 1977. 163—165. o.) (Főleg IV. évf. a tanulók részére és az állás elfoglalásakor jelentkeznek.)

A szerzők felvázolják a szakmai irányulás sémáját is egy háromszög segítségével. (L. 1. sz. ábrát.)

Ezek az elvi megállapítások esetünkben is felhasználhatók, mivel hallgatóink is „munkahelyre” kerülnek, ők is tele vannak (több-kevesebb ideig) vágyakkal, elképzelésekkel, emberek közé mennek, csak nem „munkások”, hanem tanárok, gyakorlóiskolai nevelők és tanítványaik osztályközössége az, ami a változás igényét kifejezi számukra. E szakaszok figyelembe vételével az alábbi kérdéscsoportokat vizsgáltuk:

S Z A K M A I

A SZAKMAI IRÁNYULÁS HÁROMSZÖGE

1. sz. ábra

1. A hallgatók pályaválasztási *tájékozottsága* (informáltság). Mit tud az intézményről, honnan merítette ezt az ismeretet, mennyire hitelesek és megbízhatóak értesülései?

2. Érti-e a hallgató, hogy a „munkahelyen” *alkalmazkodnia* kell? Meg tudja-e nevezni ennek területeit, esetleg azt, hogy miben mennyit és miért kell változnia?

3. Rendelkezik-e olyan megbízható *önismerettel*, hogy reálisan meg tudja ítélni saját emberi arculatát és előre körvonalazza az alkalmazkodás során elérendő mintát és egyáltalán van-e erre igénye?

4. A „munkahely” rendelkezik-e olyan *feltételekkel*, módszerekkel és pozícióval, mellyel a kívánt magatartási formát — a hallgató véleménye szerint kialakíthatja?

5. Végül a bekövetkezett *változás* megegyezik-e az elvárással; az alkalmazkodás úgy sikerült-e ahogy a „munkahely” megkívánta, illetve a személyiség tervezte.

Ha ezek a feltételek együttesen jelentkeznek és egymást kiegészítik, — véleményünk szerint — akkor sikeres alkalmazkodásról beszélünk, viszont ha eltérés, vagy torzulás áll elő akkor csalódás, vagy kiábrándulás következhet be. Ez pedig mind a munkahely, mind a dolgozó számára előnytelen.

C) Ilyen megfontolások alapján vizsgáltuk az elmúlt négy év során a felvett hallgatók beilleszkedésének a fent vázolt néhány pszichológiai vonatkozását. (Rendkívül érdekes lenne a jelentkezett, de fel nem vett hallgatók társadalmi beilleszkedésének a vizsgálata is, ami főleg a hivatástudat vonatkozásában nyújthatna értékes információkat, de — sajnos — a körülmények szerény lehetőségei erre nem adnak módot.)

A vizsgálattal az volt a célunk, hogy az alkalmazkodási folyamat kitapintható csomópontjait feltárjuk, és a megismert ellentmondások feloldására javaslatokat és megoldást keressünk.

A vizsgálat egy réteg — főleg humánszakos — hallgatóra terejd ki (egy év megszakítással, négy éven keresztül.) (A III. évfolyamot nem tanítjuk, ezért itt a vizsgálatot az előzőekkel megegyező módon nem tudtuk elvégezni.)

Módszerünk:

- a) a kérdőíves felmérés volt, mely a folyamatosan vizsgált rétegnél jóval szélesebb körben keresett információt.
- b) Exploráció; kötött és kötetlen formában, csoportosan és egyénileg.
- c) „Pedagógiai kapcsolat” amennyiben a vizsgált hallgatók tanítványok, illetve „munkatársak” voltak, így a rendszeres kapcsolatból adódó megfigyelés igen érdekesen kiegészítette az előző módszereket.
- d) Gyakran látogattuk a KISZ-taggyűléseket, a hallgatók szakjellegű rendezvényeit.
- e) Szerencsésen kiegészítette az eddigieket az őszi mezőgazdasági munkán való részvétel, ahol tényleges „munkakapcsolat” alakult ki, így közvetlen lehetőség nyílt a változások illetve a beilleszkedés tanulmányozására.

A vizsgálat eredményeit két évfolyam párhuzamos összehasonlításával ismer-tetjük. A vizsgálat feltételei általában megegyeztek (bár a körülmények objektív változásait nem tudtuk kiiktatni). A vizsgált személyek száma hatvan fő.

I. évfolyam

I. Ismeri-e a főiskolát? Ha igen honnan, kitől?

1975

1978

igen 68,8% nem 28,9% igen 88,—% nem 10,—%

A jelentkezők jelentős része 1975-ben nem is ismerte a főiskolát ahova jelentkezett, így fogalma sem lehetett róla mit vár tőle, ezért nem csoda, ha nem tudott, vagy csak nehezen tudott hozzá alkalmazkodni.

Akik ismerték a főiskolát, információik *forrásai* az alábbiak szerint oszlottak meg:

	1975.	1978.
1. Osztályfőnöki órákról, kiadványokból	28,9%	50,—%
2. Tanároktól	15,1%	28,—%
3. Főiskolai hallgatóktól	38,6%	46,0%
4. Egyéb	6,2%	8,3%
(Volt aki több forrást is megjelölt).		
5. Nem válaszolt	10,—%	

Igen fontos az az információ, amit a jelentkezők a hallgatóktól kapnak, ami talán nem is meglepő, mivel kortársi kapcsolatokból adódik, de nagyon lényeges, hogy ez reális és objektív legyen, mert minden félreérthető vagy beugrató információ, (pl. nem kell évközben tanulni, nyugodtan lehet hiányozni stb.) nagyon megnehezítheti a hallgatók beilleszkedését.

II. Vizsgáltuk a jelentkezés *motiváltságát* is:

	1975.	1978.
1. hivatásból jött	89,6%	86,—%
2. Nem vették fel máshova	2,—%	—
3. Kényelmes, könnyű pálya	—	0,16%
4. Egyéb	8,2%	10,—%

Az egyéb indokok között megemlítik például a szülők példáját, tanítani akarnak minden áron, ezt ajánlották, vagy nagyon szép város Szeged stb.

III. A következő kérdéssel az *alkalmazkodási készséget* igyekeztünk feltárni.

	1975.	1978.
1. Érti-e hogy változnia kell?		
igen	59,3%	86,—%
nem	29,6%	10,—%
2. Nem válaszolt	7,9%	4,—%

A változás területeit — az előzőleges próbafelvételekből és a 15 éves főiskolai tapasztalatból — a következőképpen taglaltuk:

	1975.	1978.
1. Munkaerkölc	28,9%	46,—%
2. Világnézet	10,3%	15,—%
3. Öltözködés	4,2%	—
4. Egyéb	32,4%	26,—%

Az egyéb kategóriában megemlítik: szorgalmat, az önállóság fokozását, közösségi viszonyt, életfelfogást, időbeosztás változtatását, az aktivitás fokozását stb. A tagadó választ adók főbb motívumait az alábbiakban tárjuk fel:

	1975.	1978.
1. Teljesen kialakult	14,4%	16,—%
2. A főiskola nem kíván mást mint a főiskola	2,—%	0,16%
3. Ez nem fontos	2,7%	—
4. Egyéb	6,2%	0,66%

A tagadó választ adók száma első látásra elég magasnak tűnik, de a későbbiek során normális ütemben csökken, és a II. évfolyam végére reális lesz.

Feltevésünk szerint az alkalmazkodás egyik alapja az ÖNISMERET. Ennek mértéke az alábbi megoszlást mutatja:

	1975.	1978.
<i>I. Ismeri önmagát?</i>	81,3%	95,—%
1. Teljesen	31,—%	20,—%
2. Részben	60,—%	70,—%
3. Kicsit	2,7%	5,—%
4. NEM	7,6%	0,16%
a) nem lehet megismerni	0,68%	—
b) állandóan változik	6,02%	—
c) egyéb	0,68%	0,16%

Ez a kép összességében eléggé reális és egybeesik a tanulókkal foglalkozó pedagógusok gyakorlati tapasztalataival is.

Nehéz csoportosítani a főiskolával kapcsolatos elvárásokat. Néhány motívumot megemlítünk: jó tanár—diák viszony, fejlett közösségi szellem, demokratizmus, nagyobb önállóság, magas színvonalú előadások, emberséges, megértő, segítőkész tanárok stb.

A II. évfolyamon az előző vizsgálatot — némi változtatással — megismételtük. Ezek az adatok is figyelemreméltók.

Arra a kérdésre, hogy

I. változtak-e a főiskolán, a következő választ adták:

	1975.	1978.
Igen	93,8%	87,—%
Nem	4,9%	7,—%

II. A változás főbb területeinek megoszlása a következő:

	1975.	1978.
1. Munkaerőkölcs	61,7%	74,—%
2. Világnézet	14,8%	11,—%
3. Öltözködés	4,8%	—
4. Egyéb	18,9%	11,—%

A többi kérdés közül egy rendkívül jelentős mozzanat emelkedik ki! Arra a kérdésre, hogy *csalódtak-e* a főiskolában a következő választ kaptuk:

	1975.	1978.
Igen	56,7%	76,—%

Ez a tény — ahogy látni fogjuk — még IV. évfolyamon is megmarad. Ezért eléggé elgondolkodtató, mert még mi az alkalmazkodás terén elég komoly igényekkel lépünk fel, kérdés, képesek vagyunk-e mi is hallgatóinkhoz a kívánt, a szükséges és a megfelelő mértékben alkalmazkodni?

A csalódás motívumai az alábbiak:	1975.	1978.
1. Alacsony színvonal	18,5%	20,—%
2. meg nem értő tanárok	14,8%	—
3. ellenszenves pedagógiai módszerek	13,5%	8,—%
4. Közösségi szellem	6,1%	31,—%
5. KISZ munka	6,1%	15,—%
6. A „hivatal” bürokratizmusa	4,9%	15,—%
7. Egyéb	36,1%	10,—%

E tények talán egyoldalúak, esetleg elfogultak — bővebb értelmezésére ez az alkalom nem is megfelelő —, de *tények* és érdemes rajtuk elgondolkodni.

Az önismeret terén a fejlődés egyértelmű:

	1975.	1978.
Ismeri magát?	93,8%	92,—%
a) teljesen	22,2%	41,—%
b) részben	56,7%	48,—%
c) kicsit	—	0,37%
Nem ismeri magát	4,5%	0,74%

E vonatkozásban célszerű lenne az eddigi vizsgálatot kiegészíteni, a főiskola *elvárásával*, azonban ennek az elvégzése — bár rendkívül hasznos lenne — nagyon bonyolult és meg is haladja egy ember munkabírását és hatáskörét. A hallgatók elvárásai viszont kimutathatók: az ideális főiskolát nem ilyennek képzei el 44,—%. Szerintük: megfelelő tantestület és olyan tanárok kellenének, akik kiváló szakmai tudással rendelkeznek és a diákoknak élnek. Szervezett, jól irányított vezetés és jobban szelektált diákok kellenének.

Amint a tényekből kitűnik II. évfolyamon a beilleszkedés nem hoz ugyan látványos változást, de a munkaerőkölcshöz és — az egyébként tapasztalt — közösségi életben jelentős eredmény jön létre. Figyelemreméltó viszont az, hogy a hallgatók jelentős része csalódik, és nem is elsősorban önmagában. Jól lehet ennek okait nem hatáskörünk vizsgálni, mégis megszívlelendők, mert a későbbiekben, a IV. évfolyamon is előkerülnek.

A fejlődési folyamat befejezését a IV. évfolyam jelenti. Ebben a korban már a tanuláson túl megismerkednek a hallgatók a tényleges gyakorlati munkával (gyakorló iskolai tanítások) ami szintén komoly igényt támaszt irántuk — sajnos az eddigi eredményeket nem mindig harmonikus környezetben.

A IV. éveseknél új kérdéseket is tettünk fel:

1. Érdekelne bennünket, hogy megmaradt-e a II. évfolyamon jelentkezett *csalódás*. Igyekeztünk elemezni a csalódás okát és feltárni ennek területeit.

Csalódott-e a főiskolában?	1975.	1978.
igen	69,—%	75,—%
nem	9,4%	16,—%
nem válaszolt	21,6%	9,—%

A csalódás területei a II. évben feltárt részekhez képest érdembeli változást nem mutattak, ezért százalékos kimutatásuk mellőzhető, mégis figyelemreméltó egyik csoport véleménye: az egyik szaktárgyat minden vonatkozásban nagyon megszerette — a főiskolát is —, de a másik szaktárgyában a csoport 40%-a csalódott (1978.)

2. A választott hivatás szempontjából lényegesnek találtuk a csalódások és a *hivatástudat* kapcsolatát, mivel kiábrándult pesszimista emberek nem valók tanárnak. A csalódások gyakorisága és mélysége nem befolyásolta döntően a már kialakult, illetve — főleg — a gyakorlati munka következtében kialakuló hivatástudatot.

Erősödött-e hivatástudata a főiskolán?	1975.	1978.
igen	76,—%	62,—%
csökkent	15,—%	8,—%
nem változott	7,6%	27,—%

Ez azonban nem egyértelműen a tanszékek munkájának következménye, hanem annak az új, értékes élménynek a hatása, amit az étellel, a gyakorlóiskolával való találkozás jelentett.

Igen fontos a szerepe még az egyhónapos tanítási gyakorlatnak is, ami nagyon alkalmas a hivatástudat fokozására és elmélyítésére. Ezt még azok a hallgatók is elismerték, akik a gyakorlóiskolai tanítás során csalódtak, mivel az egyhónapos gyakorlaton teljesen megkapták azt az önállóságot, amit — szerintük — a gyakorló iskola nem adott meg.

3. A következő kérdéssel — mintegy — „tanácsot” kértünk a csalódások megelőzésére, illetve kiküszöbölésére.

Mit tanácsolnának a leendő I. éves főiskolai hallgatóknak?

Ezek a válaszok igen értékesek, mivel itt az előző, főleg bíráló hang mellett már az önbírálat is jelentkezik. Sokan felülvizsgálják végzett munkájukat és fogadkoznak, hogy másként sokkal jobban tanulnának és kihasználnák a főiskola és Szeged kulturális lehetőségeit, ha még egyszer újrakezdehetnék a tanulást.

A válaszok rendkívül árnyaltak, ezért statisztikai feldolgozásuk szinte lehetetlen, a zárt kérdés pedig gátolta volna az értékes, önálló véleménynyilvánítást. Mégis indokoltnak látszik néhány általános tanács és egypár egyéni hangvételi jószándékú megállapítás idézése, mivel közérdekűek és hasznosak lehetnek.

Legelőször a folyamatos, szorgalmas tanulásra buzdítják hallgatótársaikat (32,—%). Második helyen van az okos, körültekintő időbeosztás. Ne vesszenek el az aprólékos, szöszmötölő tanulási munkában, tekintsenek tovább, messzebbre, találjanak művelődési („tanulási”) lehetőséget a főiskolán kívül is, vagyis használják ki Szeged kulturális lehetőségeit. (13,—%)

Ne várjanak semmit, így biztos nem csalódnak! Ha elkezdtek, fejezzék is be, nem illik meghátrálni. Már a gimnáziumi évek alatt rendszeresen készüljenek fel a főiskolai munkára, így könnyebb lesz a dolguk. (Kötelező olvasmányok, nyelvtan, idegennyelv stb.) Nagyon komolyan vegyék a gyakorlóiskolai munkát, ha belépnek az iskolába érezzék a tanári hivatás felemelő, felelősségteljes méltóságát. Két veszélytől óvakodjanak: az egyik a „begubózás”, a másik „ha elkap valakit a gépszíj”. Ha a tanítási órák színvonala nem kielégítő, ne tunyuljanak el, használják ki a Tudományos Diákkörök adta lehetőségeket. Sokat legyenek a gyermekek között, ne csak a gyakorló iskolákban, hanem mindenütt, ahol erre lehetőség van. Ne menjenek olyan órára, ahol nem kapnak semmit, (de sajnos, ott olvasnak mindig katalógust). Vegyék komolyan a módszertani képzést, úgy is keveset kapnak, de ez kell legjobban a tanításhoz. Ne csak a tanulás, az emberré válás ideje legyen ez a négy év és ehhez sokoldalú baráti kapcsolatokra van szükség. Az ideák világába nem szabad elmerülni,

mert úgy járnak mint ő, aki fél a felnőtté válástól. Többet törődjenek egymással, egymás egyéni problémáival is, anélkül, hogy ez a beavatkozás kellemetlennek tünne.

A főiskolai módszer és hangulat nagyon alkalmas arra, hogy kitenyessze a lustaságot, de nem szabad a kényelmesebb megoldást választani.

Nagyon igaza van annak a hallgatónak, aki egyenesen kétségbe vonja a tanácsadást. Szerinte mindenki önálló egyéniség: pottyanjon bele ebbe az életformába és alakítsa ő, a maga lehetőségeit és képességeit. Igaza van, szépen is mondja, de a közösségi hatást nem szabad kizárni, mivel a pedagógus hivatása a személyiség és a közösség összehangolása is.

D) A vizsgálat eredményeit korai lenne összegezni. Igaz, hogy négy évig tartott és igyekeztünk állandó csoportot, változatlan közegben, azonos módon vizsgálni; de ez a gyakorlatban igen nehezen valósulhatott meg. A csoportok létszáma állandóan változott. (kimentek levelezni, jöttek újak, átmentek más intézménybe és viszont stb.) A körülmények is csak látszólag maradtak állandóak, mivel emberi kapcsolatok határozzák meg a beilleszkedést, így nehéz volt az állandóságot megtalálni ott, ahol a tanszékek (és vezetők) 20—30%-a kicserélődött. Ennek ellenére a főbb tendenciák jellemzőek, figyelemreméltóak és — szerintünk — érdekesek.

Vizsgálatunkat az alábbi javaslatokkal fejezzük be:

1. Reálisabb és teljesebb információt kellene adni a főiskoláról, részben a tájékoztatókban, részben a jelentkezőkkel történő személyes kapcsolat alapján. Kívánatos lenne szélesíteni az előkészítő tanfolyamokat, különösen olyan tantárgyakból (pl. rajz), amit a középiskolákban nem is tanítanak. Jól bevált a megyeszékhelyeken megrendezett pályaválasztási napok keretében tartott tájékoztató. Ezt a főiskola egy-egy felkészült oktatója tartotta a jelentkezett tanulóknak.

2. Egységesebb, összehangoltabb pedagógiai ráhatás kellene, amely elősegítené a hallgatók hatékonyabb beilleszkedését. A hallgatók munkáját és a velük kapcsolatos elvárásokat, igényeket igen sok, egymástól térben, tartalomban és módszerekben is távolálló szerv fejezi ki. Ezek elvárásait és módszereit egyesíteni kellene valamilyen módon, mivel az indóknént eltérő kívánalmak igen nehéz helyzetbe hozhatják a hallgatókat. (Pl. kötelező mozilátogatás, ugyanakkor KISZ-gyűlés.)

3. Alkalmazkodjunk az alkalmazkodókhoz! (Docende discimus!) a tanév előtti „Gólya-táborok” a szervezeti és KISZ-munka ismertetésénél túl foglalkozhatnának a főiskola Nevelési Programjában kifejezett igények ismertetésével és a sikeres beilleszkedés pszichológiai problémáival is. Szerencsés kezdeményezés az új tanárok beilleszkedését előkészítő tájékoztatás, de sokkal több és gyakoribb lehetne.

4. Fokozottabban támaszkodjunk a középiskolákra, tájékozódjunk az ott elért neveltségi színvonalról, erre építsük főiskolai nevelőmunkánkat. A szakmai munka nagyrabecsülése mellett emberi vonatkozásban is készítsük elő hallgatóinkat leendő hivatásukra: az általános iskolai tanári pályára.

IRODALOM

A főiskolai ifjúság, Szerk.: DR. ZAUNER ÉVA Felsőoktatási Pedagógiai Kutatóközpont Budapest, 1970.

DURÓ LAJOS: A személyiség és tanulmányozásának módszerei. Magyar Pszichológiai Szemle, 1972. II. sz. 259—264. o.

GERÉB GYÖRGY: Eljárásmód a tanulók önismeretének és emberismeretének kísérletes vizsgálatához Acta Academicae Pedagogicae Segediensis 1967. 167—168. o.

GERÉB GYÖRGY—KISS FERENC: Tanárjelöltek alkalmassági vizsgálatának néhány pszichológiai kérdése. Főiskolai Tudományos Közlemények, Szeged, 1968.

HARSÁNYI ISTVÁN: Az ifjúkor, Hazafias Népfront—Kossuth Könyvkiadó. Budapest, 1979.

H. HIEBSCH—M. VORWEG: Socialpsychologie VEB Deutscher Verlag der Wissenschaften Berlin 1979.

Ifjúság és pszichológia, Pszichológiai Tanulmányok XIV. kötet, Budapest, 1975.

I. Sz. KON: Az ifjúkor pszichológiája. Tankönyvkiadó, Budapest, 1979.

Magartásminták — azonosulás, Szerk.: ZRINSZKY LÁSZLÓ Gondolat Kiadó, 1978.

Munkapszichológia. Szerk.: DR. PAPP ÁGOSTON, Tankönyvkiadó, Budapest, 1976.

K. K. PLATANOV, G. G. GOLUBOV: Pszichológia, Moszkva „Vüzsaja Skola” 1977.

RADNAI BÉLA: Az ifjúkor pszichológiája, Zrinyi Kiadó, Budapest, 1964.

Szocialnaja pszichologia licnosztyi: Red. M. I. GOBNYEVA, B. V. SOROHOVA: Izdatyelszvo „Nauka” Moszkva 1979.

Tanárképző Főiskolák Nevelési Programja, Budapest, 1972.

VASZKÓ MIHÁLY: Munkalélektan Tankönyvkiadó Budapest, 1964.

PSYCHOLOGISCHE UNTERSUCHUNG DER EINFÜGUNG UNSERER HÖRER IN DAS HOCHSCHULWESEN

FERENC KISS

Verfasser hat eine Hochschülergruppe vom humanen Fach (60 Personen) vier Jahre hindurch mit komplexen Methoden untersucht. Er suchte eine Antwort auf die Frage zu erhalten, wie und worin sie sich der Hochschule anpassen.

Er analysiert: 1 Die Quellen der Information der sich meldenden Hörer.

2 Das Maß ihrer Selbstkenntnis.

3 Ihren Anpassungswillen und dessen Gebiete.

4 Sind sie enttäuscht, und inwiefern hat sich ihr Berufungsbewusstsein geändert?

Die überwiegende Mehrheit der Studenten (88%) kennt die Hochschule zuverlässig, sie ist fähig und auch imstande, sich ihr anzupassen. Bei einer gewissen Schicht aber ist die Orientiertheit mangelhaft und dies erschwert die Einfügung.

Ihre Erwartungen stimmen oft nicht mit der Wirklichkeit überein, so dass 75% des IV. Jahrgangs enttäuscht sind. Die beeinträchtigt ihr Berufungsbewusstsein nicht entscheidend, weil — hauptsächlich infolge des praktischen Unterrichtens — das Berufungsbewusstsein steigt und nur bei 10% nachlässt.

Schliesslich folgen Vorschläge des Verfassers zur Förderung der erfolgreicherer Einfügung bzw. Anpassung.

ПСИХОЛОГИЧЕСКОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ ПРИСПОСОБЛЕНИЯ СТУДЕНТОВ К ЖИЗНИ В ВУЗЕ

КИШШ ФЕРЕНЦ

Автор настоящей работы в течение четырех лет при помощи комплексных методов подверг исследованию группу студентов (60 человек) гуманитарных специальностей. Цель исследования состояла в том, чтобы раскрыть, в чём заключается и как происходит приспособление студентов к вузу.

В работе исследуются:

1. Источники информации абитуриентов

2. Уровень самопознания студентов

3. Их намерения и сферы приспособления

4. Разочаровались ли они и в какой степени изменилась их любовь к профессии

Преобладающее большинство студентов хорошо знает свой институт, 88% студентов в состоянии приспособиться к институту. Однако отдельные студенты плохо информированы об институте, и это затрудняет их приспособление к институту.

Ожидания студентов часто ирреальны, и 75% студентов IV курса чувствуют себя разочарованными. Однако это оказывает незначительное влияние на их профессиональное призвание, так как в процессе прохождения практики в школах чувство профессионального призвания усиливается, и только 10% составляют студенты, у которых ослабляется чувство профессионального призвания.

В заключение автор выдвигает ряд предложений, способствующих лучшему приспособлению студентов к институту.